

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

10 юли 2014 година*

„Преюдициално запитване — Обществени поръчки за строителство — Директива 93/37/ЕИО —
Акт за „поемане на задължение за отдаване под наем“ на сгради, които все още не са
построени — Национално съдебно решение, което се ползва със сила на пресъдено нещо —
Обхват на принципа на сила на пресъдено нещо в хипотезата на положение, несъвместимо с
правото на Съюза“

По дело C-213/13,

което има за предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от
Consiglio di Stato (Италия) с акт от 11 януари 2013 г., постъпил в Съда на 23 април 2013 г., в
рамките на производство по дело

Impresa Pizzarotti & C. SpA

срещу

Comune di Bari,

Giunta comunale di Bari,

Consiglio comunale di Bari,

в присъствието на:

Complesso Residenziale Bari 2 Srl,

Commissione di manutenzione della Corte d'appello di Bari,

Giuseppe Albenzio, действащ в качеството на „commissario ad acta“,

Ministero della Giustizia,

Regione Puglia,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: R. Silva de Lapuerta, председател на състав, K. Lenaerts (докладчик),
заместник-председател на Съда, J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis и J.-C. Bonichot, съдии,

генерален адвокат: N. Wahl,

* Език на производството: италиански.

секретар: А. Impellizzeri, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 27 февруари 2014 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Impresa Pizzarotti & C. SpA, от R. Mastroianni, D. Vaiano и F. Lorusso, avvocati,
- за Comune di Bari, от A. Loiodice, I. Loiodice и R. Lanza, avvocati,
- за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от P. Gentili, avvocato dello Stato,
- за германското правителство, от T. Henze и J. Möller, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от L. Pignataro-Nolin, A. Tokár и A. Aresu, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 15 май 2014 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Директива 2004/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство, услуги и доставки (ОВ L 134, стр. 114; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 8, стр. 116), както и обхвата на принципа на сила на пресъдено нещо в хипотезата на положение, което е несъвместимо с правото на Съюза.
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Impresa Pizzarotti & C. SpA (наричано по-долу „Pizzarotti“), от една страна, и Comune di Bari, Giunta comunale di Bari и Consiglio comunale di Bari, от друга страна, след публикуването на обявление за пазарно проучване с цел предоставяне на италианската съдебна администрация на ново седалище, обединяващо всички съдилища в Бари (Италия).

Правна уредба

Директива 92/50/ЕИО

- 3 Член 1, буква а) от Директива 92/50/ЕИО на Съвета от 18 юни 1992 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за услуги (ОВ L 209, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 2, стр. 50), гласи:

„За целите на настоящата директива:

- а) „обществени поръчки за услуги“ са възмездни договори, сключени в писмена форма между доставчик на услуги и възлагащ орган, с изключение на:

[...]

- iii) поръчки за услуги за придобиване или наемане, независимо от финансовите условия, на земя, съществуващи сгради или други недвижими имоти, както и на права върху тях [...];

[...]“ [неофициален превод].

Директива 93/37/ЕИО

- 4 Член 1, буква а) от Директива 93/37/ЕИО на Съвета от 14 юни 1993 г. за съгласуване на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство (ОВ L 199, стр. 54) определя като „обществени поръчки за строителство“ по смисъла на тази директива „поръчките от паричен интерес, сключени в писмен вид между предприемач и възлагащ орган, както е определено в б), които имат за предмет или изпълнението, или както изпълнението, така и проектирането на строителство, свързано с една от дейностите, посочени в приложение II към тази директива, или на строителство, както е определено във в) по-долу, или изпълнението по всички начини на строителство, което отговаря на изискванията, определени от възлагащия орган“ [неофициален превод].

- 5 Сред дейностите, посочени в приложение II към тази директива, клас 50, озаглавен „Строителство и монтажни работи“ включва по-специално „Строителни и монтажни работи по общо изграждане на сгради (без конкретни спецификации)“ (подгрупа 500.1), както и „Изграждане на [...] сгради [...], жилищни и нежилищни“ (група 501).

Директива 2004/18

- 6 Член 1, параграф 2 от Директива 2004/18 гласи:

„а) „Обществени поръчки“ са писмени договори с определен паричен интерес, сключени между един или повече икономически оператори и един или повече възлагащи органи, с обект изпълнение на строителство, доставяне на стоки или предоставяне на услуги по смисъла на настоящата директива.

б) „Обществени поръчки за строителство“ са обществени поръчки с обект изпълнение или проектиране и изпълнение на строителни работи, свързани с една от дейностите по смисъла на приложение I, или строеж, или извършване, независимо с какви средства, на

строеж, отговарящ на изискванията на възлагащия орган. „Строеж“ е резултатът от строителство, който е достатъчен сам по себе си да изпълнява икономическа или техническа функция. [...]

[...]“.

- 7 Съгласно член 16 от тази директива, озаглавен „Специални изключения“:

„Настоящата директива не се прилага за обществени поръчки за:

- a) придобиване или наемане, независимо с какви финансови средства, на земя, съществуващи сгради или други недвижими имоти, както и на права върху тях; [...]

[...]“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 8 На 14 август 2003 г. Comune di Bari публикува обявление за „пазарно проучване“ за изграждането в най-кратки срокове на нова обща сграда, в която да се настанят всички юрисдикции със седалище в град Бари. Това решение е публикувано в *Официален вестник на Европейския съюз* от 23 август 2003 г. (ОВ S 161).
- 9 В това обявление се съдържа изискване към кандидатите да се ангажират да започнат строителните работи на проектираната сграда преди 31 декември 2003 г. В него се изисква те да укажат ясно и изчерпателно какви ще бъдат разходите за общинската администрация и за италианското министерство на правосъдието, както и за начина на плащане с оглед на факта, че наличните публични средства възлизат на сума в размер на 43,5 милиона евро, вече заделена за проекта, към която следва да се добави и сумата от 3 милиона евро, съответстваща на размера на годишния наем, заплащан от Comune di Bari за наема на сградите, в които по това време са се помещавали тези съдилища. Посоченото обявление се придружава от приложение, изготвено от Corte d'Appello di Bari [Апелативен съд, Бари], което има за цел да предостави „официална и изчерпателна рамка на строителните, функционалните и организационните изисквания“ (наричана по-нататък „рамковите изисквания“), свързани с изграждането на проектираното съдебно седалище.
- 10 Представени са четири оферти. С решение № 1045/2003 от 18 декември 2003 г. Comune di Bari избира тази на Pizzarotti. Офертата предвижда част от построените сгради да бъдат продадени на Comune di Bari за сумата от 43 милиона евро, а останалите да ѝ бъдат отдадени за ползване срещу наем от 3 милиона евро годишно.
- 11 С уведомление от 4 февруари 2004 г. ministero della Giustizia (Министерството на правосъдието) уведомява Comune di Bari за намаляването на наличните публични средства за въпросния проект на 18,5 милиона евро и иска от нея да провери дали с оглед на получените оферти този проект може да бъде изпълнен в съответствие с изискванията, определени в новата икономическа рамка. С писмо от 11 февруари 2004 г. Comune di Bari отправя искане до Pizzarotti да посочи дали има готовност да продължи започнатата процедура. Pizzarotti отговаря положително на това запитване, като преформулира предложението си, за да отчете намалението на наличните публични средства.
- 12 През септември 2004 г. предвиденото публично финансиране е спряно напълно.
- 13 След това спиране Pizzarotti представя на Comune di Bari втора оферта, за да я информира, че предвидените за отдаване под наем в първоначалната оферта сгради могат да бъдат изпълнени.

- 14 Тъй като администрацията бездейства, Pizzarotti подава жалба пред Tribunale amministrativo regionale per la Puglia (Регионален административен съд, Пулия) с искане Comune di Bari да се задължи да предприеме действия.
- 15 След като тази инстанция отхвърля жалбата, Consiglio di Stato (Държавен съвет) уважава с решение № 4267/2007 жалбата на Pizzarotti, подадена срещу първоинстанционното решение. Като съобразява, че с оглед на уведомлението на Министерството на правосъдието от 4 февруари 2004 г., вследствие на изменението на икономическата рамка, процедурата не е приключила с одобряване на резултата от пазарното проучване, той решава, че „при спазване на принципите на разумното начало, на добросъвестност и на защита на оправданите правни очаквания, [Comune di Bari] трябва да довърши започнатото, като приключи процедурата по възможно най-адекватен начин, проверявайки дали в рамките на получените оферти е възможно строителните работи да се извършат в съответствие с променената икономическа рамка“.
- 16 Подадената от Comune di Bari жалба срещу това решение е отхвърлена с определение на Corte suprema di cassazione (Касационен съд) от 23 декември 2008 г.
- 17 Сезиран междувременно с искане за изпълнение на решение № 4267/2007, Consiglio di Stato установява бездействието на Comune di Bari с решение № 3817/2008 и разпорежда на същата да изпълни постановеното с решение № 4267/2007 в неговата цялост в срок от тридесет дни. Същият назначава префекта на Бари за „commissario ad acta“, който да предприеме, евентуално с пълномощник, в случай на продължително бездействие, всички необходими действия за изпълнението на посоченото решение.
- 18 На 21 ноември 2008 г. пълномощникът на префекта на Бари „commissario ad acta“ признава валидността на офертите на Pizzarotti и вследствие на това констатира, че започнатата с разглежданото обявление за пазарно проучване процедура е приключила с положителен резултат.
- 19 Giunta comunale di Bari от своя страна прекратява тази процедура, позовавайки се на несъответствието на втората оферта на Pizzarotti с посочените в обявлението условия.
- 20 И двете страни, Pizzarotti и Comune di Bari, подават жалби пред Consiglio di Stato. Pizzarotti изтъква, че като не е поела договорно задължение за изграждането на проектираното ново съдебно седалище, Comune di Bari не е изпълнила правилно решение № 3817/2008 на Consiglio di Stato. Comune di Bari критикува обстоятелството, че не е било установено влошаването на условията за осъществяване на проекта, отразило се на развитието на процедурата.
- 21 С решение за изпълнение № 2153/2010 от 15 април 2010 г. Consiglio di Stato уважава жалбата на Pizzarotti и отхвърля тази на Comune di Bari. По отношение на действията на „commissario ad acta“ счита, че те са непълни поради липсата на „убедително приключване на процедурата“ по смисъла на решение № 4267/2007. Той решава, че следва да се пристъпи към предприемане на всички необходими действия за изпълнението на втората оферта на Pizzarotti, и определя срок от 180 дни за приключване на процедурата.
- 22 С решение от 27 май 2010 г. „commissario ad acta“ обявява, че „процедурата, свързана с обявлението за пазарно проучване от август 2003 г. [...] не е да[ла] положителен резултат“. В подкрепа на този извод изтъква, що се отнася до първата оферта на Pizzarotti, съгласно преформулирането през 2004 г., че загубата на част от публичното финансиране прави неизпълнима преследваната от Comune di Bari цел. Що се отнася до втората оферта на Pizzarotti, отнасяща се до отдаването под наем на сградите, които трябва да бъдат построени на частно основание, той подчертава, че тя е напълно неподходяща за постигане на тази цел.

- 23 След като Pizzarotti обжалва това решение, Consiglio di Stato уважава жалбата му с решение за изпълнение № 8420/2010 от 3 декември 2010 г. Като подчертава непоследователността на изводите, свързани с посоченото обявление, съответно в решението от 21 ноември 2008 г. и в това от 27 май 2010 г., тази юрисдикция приема за валидно единствено посоченото в първото от тях. Той отново потвърждава, че е необходимо „*commissario ad acta*“ да започне съответните процедури по приемането на втората оферта на Pizzarotti и да отмени последния от тези актове с мотива, че той не зачита силата на пресъдено нещо.
- 24 Впоследствие новият „*commissario ad acta*“, назначен от префекта на Бари, предприема всички необходими мерки за приемането на 23 април 2012 г. на „изменение на градоустройствения план“ съобразно общия регулационен план на Comune di Bari във връзка с терените, определени за строителството на проектираното съдебно седалище.
- 25 Pizzarotti оспорва това решение пред Consiglio di Stato с мотива, че то не зачита принципа на сила на пресъдено нещо.
- 26 В този контекст запитващата юрисдикция иска да установи, първо, дали договор за наем на бъдещ недвижим имот, под формата на акт за поемане на задължение за отдаване под наем на този имот, е равнозначен на обществена поръчка за строителство, макар и с някои характеристики на договор за наем, като по този начин не попада в специфичното изключение, предвидено в член 16, параграф 1, буква а) от Директива 2004/18.
- 27 Второ, ако се предположи, че посоченият договор представлява обществена поръчка за строителство, тази юрисдикция отправя въпрос дали тя може да обезсили постановеното със сила на пресъдено нещо по делото с решение № 4267/2007, доколкото би довело — поради последващи решения за изпълнение и актове на „*commissario ad acta*“ — до възникването на положение, несъвместимо с правото на Съюза в областта на обществените поръчки. В този смисъл тя подчертава, че в съответствие със собствената си съдебна практика тя може при определени условия да допълва първоначалния диспозитив на свое решение с решение за изпълнение, като тази възможност води до това, което тя квалифицира като „поетапно формираща се сила на пресъдено нещо“.
- 28 При тези обстоятелства Consiglio di Stato решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Равнозначен ли е на обществена поръчка за строителство, макар и с някои характеристики на договор за наем, договор за наем на бъдеща вещ, който трябва да се сключи в последната предложена форма — акт за поемане на задължение за отдаване под наем, така че този договор да не попада сред договорите, които член 16 [от Директива 2004/18] изключва от приложното поле на правната уредба на обществените поръчки?
- 2) При положителен отговор на първия въпрос, може ли национална юрисдикция, и по-специално запитващата юрисдикция, да обезсили постановеното евентуално със сила на пресъдено нещо, по разглежданото дело, така както то е описано в настоящия [акт за преюдициално запитване], доколкото то би допуснало възникването на правно положение, несъвместимо с правото на Съюза в областта на обществените поръчки? Вследствие на това, възможно ли е да се зачита сила на пресъдено нещо, която би била несъвместима с правото на Съюза [...]?”.

По допустимостта на преюдициалните въпроси

- 29 Pizzarotti посочва две съображения, поради които изпитва сериозни съмнения относно допустимостта на поставените въпроси.

- 30 На първо място, той поддържа, че преюдициалното запитване идентифицира по погрешен начин приложимата по делото в главното производство правна уредба на Съюза. Всъщност целта на това запитване била тълкуване на Директива 2004/18, която обаче била приета след датата, на която Comune di Bari е решила да публикува въпросното обявление за „пазарно проучване“, а именно на 14 август 2013 г., и следователно не била приложима по делото в главното производство.
- 31 В това отношение следва да се припомни, че поначало приложима е директивата, която е в сила към момента, в който възлагащият орган избира вида на процедурата, която ще следва, и решава окончателно въпроса дали съществува задължение за предварително обявяване на процедура за конкурентно възлагане на обществена поръчка (решение Комисия/Нидерландия, C-576/10, EU:C:2013:510, т. 52 и цитираната съдебна практика). За сметка на това неприложими са разпоредбите на директива, срокът за транспониране на която е изтекъл след този момент (вж. в този смисъл решение Комисия/Франция, C-337/98, EU:C:2000:543, т. 41 и 42).
- 32 По настоящото дело Директиви 92/50 и 93/37 са били приложими на 14 август 2003 г., датата на публикуване от Comune di Bari на обявление за „пазарно проучване“ с оглед на изграждането на съдебно седалище в Бари. Тези директиви са били приложими когато, след промяната в икономическата рамка, свързана с пълното премахване на публичното финансиране, Comune di Bari приема през септември 2004 г., съгласно предоставените на Съда данни, че е длъжна да открие нова процедура за подбор, вместо да договаря пряко с Pizzarotti, без ново предварително обявяване на процедура за състезателен подбор, сключването на договор „за наем на бъдеща вещ“.
- 33 За сметка на това Директива 2004/18 не е била приложима към тези различни дати, тъй като срокът за транспонирането ѝ е изтекъл, съгласно член 80, параграф 1 от нея, на 31 януари 2006 г.
- 34 При това положение понятието „обществени поръчки за строителство“, посочено в първия въпрос, е определено по аналогичен начин в член 1, буква а) от Директива 93/37 и в член 1, параграф 2, букви а) и б) от Директива 2004/18. Освен това член 1, буква а), подточка iii) от Директива 92/50 и член 16, буква а) от Директива 2004/18 прибягват до идентични понятия при определянето на обхвата на изключението, също така посочено в първия въпрос.
- 35 При тези условия погрешното идентифициране от запитващата юрисдикция на приложимите по настоящото дело разпоредби от правото на Съюза не може да засегне допустимостта на поставените въпроси (вж. в този смисъл решение Zurita García и Choque Cabrera, C-261/08 и C-348/08, EU:C:2009:648, т. 39).
- 36 На второ място, Pizzarotti поддържа, че делото в главното производство се характеризира със съществуването на съдебни актове, а именно на Consiglio di Stato, които се ползват със сила на пресъдено нещо, което би направило явно недопустимо преюдициалното запитване, по-специално първия поставен въпрос. В действителност отговор на Съда на този въпрос не би могъл да окаже никакво въздействие върху решаването на спора в главното производство, предвид, от една страна, признатото от правото на Съюза значение на принципа на сила на пресъдено нещо, за сметка, на отстраняването на нарушение на това право, когато е необходимо, и от друга страна, липсата на задължение за административните органи да преразгледат решение, което е станало окончателно и което се оказва в нарушение на това право.
- 37 При все това тези доводи се отнасят до съществуването на делото в главното производство, и по-точно до предмета на втория въпрос, поставен от запитващата юрисдикция.
- 38 С оглед на изложените по-горе съображения поставените въпроси са допустими.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 39 С първия си въпрос, който следва да бъде преформулиран с оглед на приложимите *ratione temporis* разпоредби от правото на Съюза по делото в главното производство, запитващата юрисдикция пита по същество дали член 1, буква а) от Директива 93/37 трябва да се тълкува в смисъл, че договор, който включва поемане на задължение за отдаване под наем на недвижими имоти, които все още не са построени, е равнозначен на обществена поръчка за строителство, макар и с някои характеристики на договор за наем, така че този договор да не попада сред изключенията, посочени в член 1, буква а), подточка iii) от Директива 92/50.
- 40 В това отношение следва да се припомни от самото начало, от една страна, че въпросът дали дадена сделка представлява или не обществена поръчка за строителство по смисъла на правната уредба на Съюза, се урежда от правото на Съюза. Квалификацията на договора, замислен като „договор за наем“, която изтъкват Pizzarotti и италианското правителство, не е определяща в това отношение (вж. в този смисъл решение Комисия/Германия, C-536/07, EU:C:2009:664, т. 54 и цитираната съдебна практика).
- 41 От друга страна, когато един договор включва елементи, присъщи на обществена поръчка за строителство, и елементи, присъщи на друг вид обществена поръчка, следва да се вземе предвид основният предмет на договора за определяне на правната квалификация и приложимите правила на Съюза (вж. в този смисъл решения *Auroux* и др., C-220/05, EU:C:2007:31, т. 37, Комисия/Италия, C-412/04, EU:C:2008:102, т. 47 и Комисия/Германия, EU:C:2009:664, т. 57).
- 42 От предоставените на Съда документи по делото в главното производство следва, че към момента, в който Pizzarotti предлага на Comune di Bari сключването на въпросния договор, изграждането на сградата, за която този договор се отнася, дори не е било започнало. При тези обстоятелства следва да се приеме, че основният предмет на този договор се състои в това изграждане, което действително задължително предхожда последващото отдаване под наем на тази сграда (вж. в този смисъл решение Комисия/Германия, EU:C:2009:664, т. 56).
- 43 Така, както подчертава германското правителство, за да се направи извод за съществуването на „обществена поръчка за строителство“ по смисъла на Директива 93/37, е необходимо още изграждането на проектираната сграда да отговори на нуждите, уточнени от възлагащия орган (решение Комисия/Германия, EU:C:2009:664, т. 55).
- 44 Същото се отнася и когато последният е взел мерки за определяне на характеристиките на сградата или най-малкото упражнява решаващо влияние върху проектирането ѝ (вж. в този смисъл решение *Helmut Müller*, C-451/08, EU:C:2010:168, т. 67).
- 45 По делото в главното производство проектът на „акт за поемане на задължение за отдаване под наем“, което е посочено в запитващата юрисдикция като последната форма на договора, предложен от Pizzarotti на Comune di Bari, се позовава в съображение 10 на „рамкови изисквания“, установени от Corte d'appello di Bari с оглед на публикуването на обявлението за въпросното пазарно проучване. Член 7 от този проект за договор запазва за администрацията правото да провери, преди да приеме строителството, съответствието му с тези рамкови изисквания.
- 46 Последният уточнява различните технически и технологични характеристики на проектираното строителство, както и в зависимост от всички статистически данни относно дейността на съдилищата в град Бари (брой граждански и наказателни дела, брой на съдебните заседания във

всяка юрисдикция на седмица, брой на магистратите в съда или в прокуратурата, брой на членовете на административния персонал, на съдебната полиция или службите за сигурност, брой на вписаните в адвокатурата на Бари адвокати и др.), специфичните нужди на всяка от юрисдикциите в този съдебен район (брой на кабинетите и заседателните зали, на конферентните зали, на необходимите зали за събрания и архивирание, площ на помещенията, вътрешните комуникации), както и някои общи нужди, като капацитета на паркингите.

- 47 Противно на това, което поддържат Pizzarotti и италианското правителство, такива рамкови изисквания поставят Comune di Bari в положение да упражнява решаващо влияние върху замисъла за предстоящото строителство.
- 48 От това следва, че разглежданият по делото в главното производство договор има за основен предмет изграждането на тази сграда, която да отговаря на нуждите, уточнени от възлагащия орган.
- 49 Несъмнено, както изтъква запитващата юрисдикция, проектът на „акт за поемане на задължение за отдаване под наем“ включва също така някои характеристики на договора за наем. Пред Съда акцентът се поставя върху факта, че насрещната парична престация на администрацията отговаря, съгласно член 5 от този проект, на „годишния наем“ от 3,5 милиона евро, който следва да се плаща в продължение на 18 години за срока на договора. Съгласно данните, предоставени от Pizzarotti и от италианското правителство, общият размер на тази насрещна престация възлиза на 63 милиона евро и е категорично под предвижданата обща стойност на строителството от близо 330 милиона евро.
- 50 Следва все пак да се припомни в това отношение, че определящият елемент за целите на квалификацията на разглеждания договор е основният му предмет, а не размерът на възнаграждението на предприемача или начините на плащането му (решение Комисия/Германия, EU:C:2009:664, т. 61).
- 51 От друга страна, нито член 4 от проекта за „акт за поемане на задължение за отдаване под наем“, съгласно който договорът се прекратява автоматично след изтичането на срока от 18 години, нито разпоредбата от италианския закон относно общата съвместимост на държавата, изтъкната от италианското правителство, която изисква договорите, сключени от органи на публичната власт, да имат определен срок на действие и която забранява тези договори да представляват продължителна тежест за държавата, както следва от дебатите по време на съдебното заседание, са пречка за сключването, след изтичането на първия предвиден договор, на един или повече последващи договори, които да гарантират на Pizzarotti заплащането на цялото или на значителна част от строителството с оглед на изграждането на въпросната сграда.
- 52 С оглед на изложените по-горе съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 1, буква а) от Директива 93/37 трябва да се тълкува в смисъл, че договор, който има за основен предмет изграждането на сграда, отговаряща на посочените от възлагащия орган нужди, представлява обществена поръчка за строителство и следователно не попада в изключенията, посочени в член 1, буква а), подточка iii) от Директива 92/50, макар и да включва задължение за отдаване под наем на въпросната сграда.

По втория въпрос

- 53 С втория си въпрос запитващата юрисдикция пита по същество дали тя може да обезсили евентуално постановено от нея решение, което се ползва със сила на пресъдено нещо и което води до положение, несъвместимо с правото на Съюза в областта на обществените поръчки.

- 54 В това отношение следва да се припомни, че при липсата на правна уредба на Съюза в тази област редът и условията за прилагане на принципа за силата на пресъдено нещо попадат във вътрешния правов ред на държавите членки по силата на принципа за процесуалната автономия на последните, при спазване все пак на принципите на еквивалентност и на ефективност (вж. в този смисъл решение *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, т. 24 и цитираната съдебна практика).
- 55 В преюдициалното си запитване запитващата юрисдикция посочва, че съгласно собствената ѝ съдебна практика тя има правомощието, при определени условия, да допълни първоначалния диспозитив на свое решение посредством решения за изпълнение, като тази възможност води до това, което тя квалифицира като „постепенно формираща се сила на пресъдено нещо“.
- 56 Ако (като запитващата юрисдикция следва да провери това) решението, съдържащо се в нейното решение № 4267/2007, посочено в точка 15 от настоящото решение и което съгласно акта за отправяне на преюдициалното запитване ограничава обхвата на силата на пресъдено нещо по настоящото дело, се урежда от условията за прилагане на тази процесуална възможност, тази юрисдикция следва, с оглед на принципа на еквивалентност, да използва тази възможност, като отдаде предимство, сред съществуващите „многобройни и различни разрешения за прилагането“ на това решение съобразно посоченото от нея, на тази, която в съответствие с принципа на ефективност гарантира спазването на правото на Съюза в областта на обществените поръчки за услуги.
- 57 Както изтъква *Comune di Bari*, това разрешение би могло да се състои в разпореждане, допълващо посоченото решение, за прекратяване на процедурата за проучване на пазара без приемане на никое от предложенията, което би позволило откриването на нова процедура, в съответствие с правната уредба на Съюза в областта на обществените поръчки за строителство.
- 58 Ако за сметка на това запитващата юрисдикция следва да приеме, че правилното прилагане на това право се сблъсква, предвид приложимите вътрешни процесуални правила, със силата на пресъдено нещо на нейното решение № 4267/2007 или на решенията за изпълнение, приети на 15 април и на 3 декември 2010 г., следва да се припомни значението на принципа на силата на пресъдено нещо както в правния ред на Съюза, така и в националните правни системи. Действително, с цел гарантиране също толкова добре на стабилността на правото и на правоотношенията, както и на доброто управление на правосъдието, е важно съдебните решения, които са станали окончателни след изчерпване на възможностите за обжалване или след изтичането на предвидените за тези средства срокове, да не могат повече да бъдат оспорвани (решения *Karferer*, C-234/04, EU:C:2006:178, т. 20, Комисия/Люксембург, C-526/08, EU:C:2010:379, т. 26 и *ThyssenKrupp Nirosta*/Комисия, C-352/09 P, EU:C:2011:191, т. 123).
- 59 Следователно правото на Съюза не налага на националния съд да не прилага вътрешните процесуалноправни норми, които придават на дадено решение сила на пресъдено нещо, дори ако това би позволило да се отстрани вътрешно положение, което е несъвместимо с това право (вж. в този смисъл решения *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, т. 46 и 47, *Karferer*, EU:C:2006:178, т. 20 и 21, *Fallimento Olimpiclub*, EU:C:2009:506, т. 22 и 23, *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, т. 35—37 и решение Комисия/Словакия, C-507/08, EU:C:2010:802, т. 59 и 60).
- 60 Следователно правото на Съюза не изисква по принцип от съдебен орган да преразгледа решение, което е постановил със сила на пресъдено нещо, за да вземе предвид впоследствие прието от Съда тълкуване на релевантна разпоредба от правото на Съюза.
- 61 Решение *Lucchini* (C-119/05, EU:C:2007:434), споменато от запитващата юрисдикция, не може да опровергае този анализ. Всъщност това решение се отнася до много специфично положение, при което, разглеждайки принципи, регулиращи разпределението на правомощията между

държавите членки и Европейския съюз в областта на държавните помощи, Съдът приема по същество, че правото на Съюза не допуска национална разпоредба като член 2909 от италианския граждански кодекс, която цели да утвърди принципа на сила на пресъдено нещо, доколкото прилагането ѝ би представлявало пречка за възстановяването на държавна помощ, която е била предоставена в нарушение на правото на Съюза и чиято несъвместимост с общия пазар е била констатирана с решение на Европейската комисия, което е станало окончателно (вж. в този смисъл решение *Fallimento Olimpiclub*, EU:C:2009:506, т. 25). В настоящото дело не се поставя такъв въпрос за разпределяне на правомощия.

- 62 При това положение, ако приложимите вътрешни процесуални правила включват възможността, при определени условия, националният съд да преразгледа решение, което се ползва със сила на пресъдено нещо, за да приведе положението в съответствие с националното право, тази възможност трябва, съгласно принципите на еквивалентност и на ефективност, да надделее, ако тези условия са налице, така че да бъде възстановено съответствието на въпросното положение по делото в главното производство с правната уредба на Съюза в областта на обществените поръчки.
- 63 В това отношение е важно да се подчертае, че посочената правна уредба съдържа основни правила от правото на Съюза, доколкото се отнася до прилагането на принципите на равно третиране на оферентите и на прозрачност с оглед на откриването на процедура за конкурентно възлагане във всички държави членки (вж. в този смисъл решения *Комисия/Португалия*, C-70/06, EU:C:2008:3, т. 40, *Michaniki*, C-213/07, EU:C:2008:731, т. 55, *Комисия/Кипър*, C-251/09, EU:C:2011:84, т. 37—39 и *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, т. 28).
- 64 С оглед на изложените по-горе съображения на втория въпрос следва да се отговори, че доколкото правилата на вътрешното производство позволяват, национален съд като запитващата юрисдикция, който се е произнесъл като последна инстанция без предварително произнасяне на Съда на Европейския съюз по преюдициално запитване на основание член 267 ДФЕС, трябва или да допълни силата на пресъдено нещо чрез решението си, което е довело до положение, несъвместимо с правната уредба на Съюза относно обществените поръчки за строителство, или да преразгледа това решение, като вземе предвид тълкуването на тази правна уредба, възприето впоследствие от посочения Съд.

По съдебните разноски

- 65 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

- 1) Член 1, буква а) от Директива 93/37/ЕИО на Съвета от 14 юни 1993 година за съгласуване на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство трябва да се тълкува в смисъл, че договор, който има за основен предмет изграждането на сграда, отговаряща на посочените от възлагащия орган нужди, представлява обществена поръчка за строителство и следователно не попада в изключенията, посочени в член 1, буква а), подточка iii) от Директива 92/50/ЕИО на Съвета от 18 юни 1992 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за услуги, макар и да включва задължение за отдаване под наем на въпросната сграда.

- 2) Доколкото правилата на вътрешното производство позволяват, национален съд като запитващата юрисдикция, който се е произнесъл като последна инстанция без предварително произнасяне на Съда на Европейския съюз по преюдициално запитване на основание член 267 ДФЕС, трябва или да допълни силата на пресъдено нещо чрез решението си, което е довело до положение, несъвместимо с правната уредба на Съюза относно обществените поръчки за строителство, или да преразгледа това решение, като вземе предвид тълкуването на тази правна уредба, възприето впоследствие от посочения Съд.

Подписи